

„Sem magasság, sem mélység...”

(Róma 8, 39)

Különlegesen hat Pál apostol bizonyágtétele, amikor teljes egyértelműséggel fogalmazza meg, Isten szeretetétől nem választhat el semmi. Az egyén, de a nemzetek életében is vannak alkalmak, helyzetek, amikor határozott kiállásra van szükség, nem engedve a „közvélemény”, vagy „korszellem” kényszerítő erejének. Helyzetek, amikor tisztán látva a kísértést, ki kell mondani: nem érdekek, hanem értékek határozzák meg magatartásunkat, életvitelünket. Az úgynevezett „nagy nemzetek” egyik miniszterelnöke kijelentette valamikor, hogy nekik nincsenek barátai, hanem érdekeik vannak. Mint ahogy azt is elmondta egy másik miniszterelnökük, hogy a 2. világháborút lezáró béketárgyalások asztalánál fenn kell tartani egy helyet annak a magyar miniszterelnöknek, aki keresztyén értékrendjét nem akarva megtagadni, élete árán tiltakozott a becstelenség ellen. Nemhogy helyet nem hagytak, hanem a világ egyik leggonoszabb szörnyetegének szolgáltatották ki népünket, és az ellenünk acsarkodókat is. Elgondolkodtató ez akkor, amikor látjuk, hogy népünk körében még mindig vannak, akik csodálattal néznek ezekre a hatalmakra, s tőlük várnak gazdasági jólétet, törvényességet, esetleg írásba foglalt ígéretet-szerződés megkötését. Emlékeztetőül, vegyük sorra népünk újkori történelmének néhány októberi eseményét,

Petőfi Sándor leírja nagyszerű költeményében „Európa csendes, újra csendes, elzúgtak nagy forradalmi...” Európa 1849 október 6-át követően lett csendes, amikor Aradon az emberi becsület, hűség és hit értékrendjében élő és meghalt tábornokokat kivégezték. A művelt és csodált Nyugat számára nagy szolgálatot tett az orosz cár, akiben még volt annyi emberség,

hogy kérte, a tábornokokat ne végezzék ki. A Nyugat hallgatott, számára ugyanis az Osztrák Császárság széthullása veszélyes volt, hisz az erőegyensúly nélkül, melyet ők határoztak meg, megbomlott volna. Az érdekek felülírták az értékeket. Erről árulkodik az is, hogy Haynau, a bresciai hiéna, s aradi vérengző, beutazhatott Angliába, legfeljebb a sörgyári munkásoktól kellett elmenekülnie.

Nem volt ez másként Trianonban és a párizsi békekötéskor sem. A forma kedvéért meghallgatták ugyan Apponyit, talán még a Teleki Pál munkacsoportja által készített térképre is rá-

néztek, Párizsban már ennyire sem volt szükség. A döntés már Jaltán megszületett, ahol ismét az érdekek diktáltak.

De a kommunizmus kísértetének kiszolgáltatott Közép-Európa nem hajtott fejet a legelvetemültebb diktátorok és lakóik előtt sem. Berlin 1953, majd Budapest 1956 október 23. Ismét láthatóvá válnak az értékek. Magyarország lakosságának többsége egyértelművé teszi a világ előtt, hogy őrzője és gyarapítója a lelki-erkölcsi értékeknek még

akkor is, ha a fegyvertelen tiltakozó tömegre gépfegyverek gyilkos tüzével támad az érdekeit életek árán is érvényesíteni akaró Gonosz. A magukat jogok és emberi méltóság védőjének láttató Nyugat ismét tétlen, mert érdekei a Szezei-csatorna felé irányítják erőfeszítéseit, mit sem törődve az emberi szabadságjogok védelmével. Számukra ezek csak szavak, de a Szezei csatorna milliárdos haszon, amiről nem fognak lemondani valami Magyarország miatt. Ott majd ismét előmerészkedik, a magát többségnek hazudó lakájnepség, s a szovjet tankok árnyékában elvégzik gyászos munkájukat. Figyelmeztető, hogy az 56-os események 50. évfordulóján, a sátáni érdekek alapján gondolkodó

Templomtető átfedése - Deregnő

Már rendelhető!

A Szeretetnaptár 2022-es kiadása és a Református Újság a 2022-es évre már rendelhető szerkesztőségünk címén.

076 74 Drahňov - Deregnő 216,

Tel.: 056/6395396,

e-mail: ladislavcsoma@gmail.com.

A megrendeléseknek beérkezésük sorrendjében teszünk eleget.

Csoma László

és cselekvő, bárki kiszolgálására képes, csak a nemzet szolgálatát végezni képtelen lakájsapat semmitől sem riad vissza. S lám, ismét lelepleződött a Nyugat. Nem zavarta őket a kegyetlenkedés, az emberi jogok semmibevétele, hisz akik hazugsággal hatalomra jutottak, az ő érdekeiket szolgálták. Október és november hónapja nemzetünk számára a „magasság és mélység” hónapjai. Isten megmutatja a Haynau lelkületű emberek erkölcstelenségét, s halálraítéltek lelki nagyságát. Megmutatja a hatalmasok önző kapzsiságát és a hétköznapi emberek áldozatkészségét. Sokan kérdik érdemes ennyi áldozatot hozni? Jézus evangéliumi tanítása azonban nem hagy bizonytalanságban minket: *Aki tehát vallást tesz rólam az emberek előtt, arról majd én is vallást teszek az én mennyei Atyám előtt, aki pedig megtagad engem az emberek előtt, azt majd én is megtagadom*

*mennyei Atyám előtt. (Máté 10,32-33) Őt megvallani pedig csak úgy tudjuk, ha az Ő értékrendje szerint élünk, s nem érdekeinknek rendelünk alá mindent életünkben. Október üzenete a hónap utolsó napjának lelki magasságával zárul. A reformáció eseményei, Luther példamutató megtérése, hitvallása megerősít egyént és nemzetet ezen értékek erejéről. Ha ezt megtapasztaljuk, akkor mi is vallhatjuk Pál apostollal: „**Mert meg vagyok győződve, hogy sem halál, sem élet, sem angyalok, sem fejedelmek, sem jelenvalók, sem eljövendők, sem hatalmak, sem magasság, sem mélység, sem semmiféle más teremtmény nem választhat el minket az Isten szeretetétől, amely megjelent Jézus Krisztusban, a mi Urunkban.***

Csoma L

HALOTTAID MEGELEVENEDNEK

Ézsaiás 26. 19 a.

„*Megelevenednek halottaid...*”

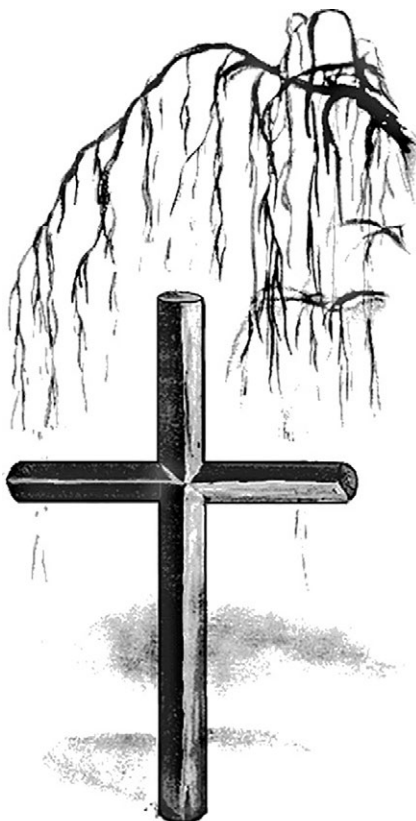
Ezekben a napokban az ember akaratlanul is az elmúlásra gondol. A természet színe változása, a lombok lehullása bizonyítja: a szép, meleg nyárnak végérvényesen vége. Minden lehulló falevél azt juttatja az eszünkbe, hogy így fogunk lehullani mi is. Nem is csoda, hogy az egyház évszázadok óta ebben az időszakban emlékezik meg a halottakról. E napokban az utakon is nagy a forgalom. Mindenki a megboldogult szeretteinek a sírjához igyekszik. Köztük mi, reformátusok is. Mi ugyan nem azért, mert Halottak Napja van, hanem azért, mert mi is kegyelettel emlékezünk meg a halottainkról, és erre most nekünk is Istentől adott nagy alkalmunk van: a Reformáció Napja.

Van kire emlékeznünk. 1517 október 31. volt az a nap, amikor Luther Márton és társai nyilvánosan kiállottak minden ellen, ami az egyházban a Biblia tanításával ellenkezett. Megindult a küzdelem azért, hogy a lelkek szabadon hallhassák és olvassák az Evangéliumot és elnyerhessék az üdvösséget ingyen, kegyelemből egyedül hit által.

A mi őseink is szívükbe zárták az evangéliumot és készek voltak erőt, vagyont, sőt életüket is feláldozni azért, hogy az Isten Igéje ne legyen bilincsbe verve. Ezt az Igét adták át az utódaiknak nemzedékről nemzedékre, és így jutott el a reformáció tanítása, a tiszta evangéliumi hit, mihozzánk is. Halásan emlékezünk meg az ő áldozataikról, és ezért keressük fel azoknak a sírját, akiktől a drága tanítást átvettük. Ezért a Reformáció ünnepén a mi szeretteink

sírján is ott vannak a kegyelet virágai. Azonban nemcsak a Reformáció Napján.

Mi, reformátusok, nem tartunk külön Halottak Napját, mint a római katolikusok. Ők csak ezen a napon díszítik fel a sírokat és gyújtanak gyertyát azokon. És imádkoznak a szeretteikért, hogy Isten engedjen el nekik a tisztító tűz idejéből és fogadja be őket a mennyországba előbb. Ők ugyanis nem hiszik, hogy a Jézus vére megtisztít minket minden bűntől és hogy a hívő keresztyén a halál pillanatában azonnal Jézushoz megy.

Ők azt tartják, hogy a „szentek” annyi sok jót tettek, hogy nekik nincs is szükségük a Jézus szenvedéseinek az érdemeire, sőt, nekik több érdemük is van, mint az üdvösséghez szükséges, és ezért még az ő érdemeikkel segíthetnek azoknak, akik még ugyan nem kárhoztak el, de azért a mennyországba sem mehetnek azonnal, hanem előbb a tisztító tűzbe jutnak, és ha sokat imádkozunk a szenvedő lelkükért, ha miséket mondatunk értük, akkor Isten „a szentek” fölösleges jócselekedeteit nekik tulajdonítja, A Halottak Napján tehát imádkoznak az elhunytak üdvösségeért.

Mi hisszük, hogy a mi hitben elhunyt szeretteink nem a sírban, de nem is a tisztító tűzben vannak, hanem Jézusnál. Ők még az életükben megbánták bűneiket, odajáruhtak a Szent Asztalhoz és hittel elfogadták azt, amit a lelkipásztor hirdetett, hogy megbocsáttattak az ő bűneik. Nekik elég a Bárány Jézus vére ahhoz, hogy minden bűntől megmosódjának, ezt el is fogadták, és most tisztán, fénybe öltözötten ott vannak Jézus királyi udvarában. Ők azzal a hittel éltek és haltak meg, hogy Ézsaiás igazat prédikált, amikor a nyomorúságban lévő népet vigasztalta ezzel az Igével. Isten már akkor, évszázadokkal Krisztus eljövetele előtt kijelentette a prófétának, hogy a halottak feltámadnak és bemennek majd az Ő országába.

Ezt a hitet örököltük a mi atyáinktól, és mi nem szégyelljük a mi szüleinket, nagyszüleinket és többi elődeinket. Büszkék vagyunk, hogy ilyen édesapánk

és ilyen édesanyánk volt, és azt szeretnénk, ha egykor a mi gyermekeink is ilyen büszkék lehetnének mireánk. Azért megyünk ki velük együtt a temetőbe, megállunk szeretteink sírjánál, megvalljuk a Hiszekegyet, a testnek feltámadását és az örök életet, és akkor mintha csak azt mondanánk: Édesapám, Édesanyám, íme, itt vannak az én gyermekeim is, igyekszem úgy vezetni őket, ahogyan Édesapám és Édesanyám engem vezetett.

Tesszük ezt nemcsak a Halottak Napján, hanem egy évben többször is, hogy a gyermekeink jól tudják majd, hogy hol vannak azok a drága sírok, és hogy majd így jöjjenek ki a mi sírunkhoz ők is. A mi szeretteink sírja mindig virágoktól díszes, nemcsak Halottak Napján. Hogy nézne az ki, ha egész évben elhanyagolnánk és csak egyszer egy évben lenne valahogy rendbe hozva és tennénk rá egy művirág koszorút? Ha Jézus visszajön és elődeink hosszú sorában majd mi is ott állunk az Ő trónusa előtt, hogy tudnánk a szemükbe nézni, ha a sírjaik arról tanúskodnának, hogy nem emlékeztünk meg róluk, és ha a gyermekeink nem állnának ott mellettünk, mert mi nem adtuk nekik át az örökségünket? Mi hisszük, hogy a mi halottaink megeleve-

nednek, elporladt testük feltámad és a Jézusnál levő lelkükkel ismét egyesül, és mi azt akarjuk, hogy amikor fölserkennek, akkor boldogan énekelhessenek nem csak azért, hogy ott vannak az üdvözültek seregében, de azért is, hogy magvetésük nem volt hiábavaló, mert mi, és velünk a mi gyermekeink is, ott vagyunk velük.

Nem tartunk külön Halottak Napját, mert nekünk sem a bőjtölésre, sem a bűnbánatra nincs kiszabott időnk. Mi nem szabjuk meg, hogy bizonyos napokon nem szabad, vagy csak bizonyos ételeket szabad enni. Mert a mi üdvösségünk nincs ilyen külsőségekhez kötve. Ha a Szentlélek világossá teszi előttünk, hogy valamiben vétettünk Isten parancsolatai ellen és bűnbánatra ébreszt, akkor azt tesszük, amit Ézsaiás mond a következő versben: „Én népem, menj be szobáidba és zárd be ajtóidat utánad, és rejtse el magad rövid szempillantásig, míg elmúlik a bús harag!” Ott, belső szobánkban leborulunk a mi Istenünk előtt, és a Jézus keresztségébe fogózva könyörgünk, hogy fordítsa el rólunk megérdemelt haragját és bocsásson meg nekünk. Bűnbánatunk, megtérésünk nincs sem naphoz, sem helyhez kötve. Aki beteg és a templomba nem tud eljönni,

ni, annak az imádságát Isten az ő belső szobájában is elfogadja, és aki a sírokhoz sem tud kimenni, az is felidézheti szerettei emlékét, és hitet és vigasztalást meríthet, követvén az ő hitüket. (Zsid 13,7.)

Sokan azért nem kereshetik fel az ő szeretteik sírját, mert azok messze, idegen földön vannak eltemetve. Hányan estek el a háborúban úgy, hogy el sem temethették őket, és vadállatok szagatták szét a tetemeiket. Másokat gázkamrákban pusztítottak el és krematóriumban hamvasztották el a tetemeiket tömegesen. Emlékük mégis megelevenedik az életben maradottak szívében és arra kötelez minket, hogy olyan világ felépítésén fáradozzunk, amelyben nem lesz háború, sem gázkamra, sem kényszermunka tábor. Emlékezzetek csak ti, özvegyek, a ti boldogult hitvesetekről, ti, árvák, a ti áldott emlékű szüleitekről. Emlékezzetek csak ti, sírók, a ti elhunyt kedveseitekről. Könyörögjétek, hogy a vigasztaló Szentlélek segítsen titeket és adjon erőt, hogy ha majd megelevenednek ők, ti is méltóknak találtsatok a bemenetelre abba az Országba, amely nektek készített a világ megalapítása előtt. Ámen.

Kostásnszky Dániel

Beiktatták a Barsi Református Egyházmegye órállóit

Ünnepi istentisztelet keretében iktatták be a zselízi református templomban az egyházmegye új esperesét és gondnokát. A szeptember 12-ei alkalmon bocsátották szolgálatba az egyházmegye megválasztott képviselőit is.

Az esperesbeiktatási istentiszteleten ígét hirdetett Ft. Rákos Loránt, a Szlovákiai Református Keresztény Egyház egyetemes lelkési főjegyzője. „Felemelő pillanat, amikor szolgálattevőket állíthatunk Isten ígéje harcosainak a sorába” – kezdte igei szolgálatát az egyetemes lelkési közjegyző.

Hozzátette: tiszteletünket és köszönetünket fejezzük ki, hogy szilárd elhatározással beálltak az Úr országának, a keresztségnek a védelmezői közé.

A beiktatással kapcsolatban kifejtette: „az egyházi tisztviselők egyszerre zászlók, melyek irányt mutatnak egy közösségnek, bércek, melyek védelmezik e közösséget, és fegyverek,

A beiktatás pillanatai a zselízi református templomban

mellyel felveszik a harcot, ha kell a gonoszság minden támadásával szemben.”

Szólta a tisztviselők dicső feladatairól. Mint megjegyezte, tevékenységüket az iránymutatás, a védelmezés és a küzdés háromsága hatja át.

Megtelt a zselízi református templom

„Az Úr, az ő országa érdekeinek, erkölcsi értékeinek őrzőjévé, gondozóivá tett benneteket ebben az egyházmegyében. Mindezt azért, mert a lélek úgy látta, hogy Ti már tisztában vagytok az isteni-krisztusi tanácsokkal, tanításokkal és értékekkel. Rajtatok a sor, hogy mindezt továbbadjátok” – hangzott üzenetként az új tisztviselőkhez.

A hűség Istenhez, a nemzethez, a családnak legyen mindig vitathatatlan az életetekkel eggyé vált szolgát során – emelte ki igehirdetésében Ft. Rákos Lóránt.

Az igehirdetést követően került sor **Nt. Révész Tibor** zselízi lelkipásztor esperesi, illetve az ipolysági **Oros Zoltán** gondnoki beiktatására.

„A szolgálatnak nem érdekből, számításból, szokásból kell fakadnia, hanem akkor van értelme az Isten országában a szolgálatnak, ha mindezt szeretettel tudjuk végezni” – szögezte le ünnepi igehirdetésében a beiktatott esperes.

A Barsi Református Egyházmegyére utalva Nt. Révész Tibor kifejtette:

Próbálunk megmaradni, megőrizve a keresztyén hit tisztaságát, próbálunk hűek maradni a mindennapok terhei közepette.

Az egyházmegyei tisztviselők fogadalmátétele

Az istentisztelet végén az egyházmegye megválasztott tisztviselői az esperesnek tettek szolgálati fogadalmat. A tavalyi egyházmegyei tisztújításon megválasztott tisztségviselők január 1-től léptek funkcióba.

A Barsi Református Egyházmegye megválasztott tisztviselői. Esperes: Révész Tibor (Zselíz); egyházmegyei gondnok: Oros Zoltán (Ipolyság); lelkészi főjegyző: Dukon András (Pozba); világi főjegyző: Mente Róbert (Pozba); zsinati lelkészi rendes képviselő: Icsó Sándor (Vámosladány) és Révész Tibor (Zselíz); zsinati világi rendes képviselő: Cserba Gabriella (Zselíz) és Oros Zoltán (Ipolyság); zsinati lelkészi pótképviselő: Antala Éva (Nagyöved) és Dukon András (Pozba); zsinati világi pótképviselő: Antal Árpád (Nagyod) és Mente Róbert (Pozba).

A meghitt ünnepi istentiszteleten a zselízi Franz Schubert Vegyes Kar végzett zenei szolgálatot Horváth Géza vezetésével.

írta, fotó: www.felvidék.ma

Emlékezés egy néhai lelkipásztorra

2021. októberében több gyülekezet is megemlékezett néhai Szentkúti Kiss Károly lelkipásztorra.

Szentkúti Kiss Károly 1841. október 18-án született Pozbán, édesapja, Kiss Károly lelkipásztorként akkor ott szolgált, s miután ő is lelkészi szolgálatba állt, Isten úgy rendelte, hogy többek között Pozbán és a hozzátartozó gyülekezetekben is teljesítsen szolgálatot. Utolsó szolgálati helye a nagyigmándi református gyülekezet volt, itt is lett eltemetve.

2021. október 15-én a nagyigmándi temetőn a 90. zsolttár verseinek felidézése mellett a sírjára lett helyezve az újlóti és a pozbai gyülekezet koszorúja. Imára kulcsolt kézzel mondtunk hálát Istennek az Ő szolgálattelvőjéért, miközben kértük, hogy Isten áldása legyen a mindenkorai lelkipásztorok életén és szolgálatain! Miután felhangzott az apostoli hitvallás is, a reformátusok himnuszával, vagyis a 90. zsolttár első versének éneklésével hagytuk el a temetőt.

2021. október 17-én, vasárnap többek közt az újlóti templomban is megemlékeztünk a gyülekezet néhai lelkészéről. Az igehirdetés a feltámadás himnusza alapján szólt (1Kor 15,54-58), valamint Hóseás kispapja könyvéből ki volt

emelve a köv. vers: „Kiváltom őket a holtak hazájából, megváltom őket a haláltól. Hol van a tövised, halál? Hol a fullánkod, holtak hazája?” (13,14)

Ezt a vasárnapot nem csak a néhai Szentkúti Kiss Károly lelképásztornak szenteltük oda, aki 180 éve született, és akinek a szolgálata alatt lett letéve az újlóti református templom alapköve, de emlékeztünk azokra is, akik az újlóti hajlék falai közt annyi imádságot küldtek az égbe, akiknek ajkukról szüntelenül zengett a zsoltárszó és a dicséret, akik hálaadásuk tartozását odaszánták Istennek, akik vigasztalást és megnyugvást nyertek az élő Isten szaván keresztül. Emlékeztünk azokra, akik végigkísérték az újlóti református templom felépítését, köztük a templomépítő gondnokra, s azokra, akik azóta is, vagyis 139 éve odaadással szolgáltak és oda-szánták önmagukat Isten dicsőítésére, de már nem lehetnek köztünk... Emlékeztünk. Nem csak lelképásztorra és gondnokokra, de a gyülekezet hűséges tagjaira is, akiket itt kereszteltek, akik itt konfirmáltak, akik itt léptek a házasság szövetségére, és akiket végül itt, e hajlék mellett kísértünk el végső nyughelyükre. Emlékeztünk, miközben tudatosítottuk azt is, hogy lassan elérkezik az állami naptár szerint is a megemlékezések napja, vagyis mindenszentek napja, amikor fellekeressük a szülőket, nagyszülőket, testvéreket, hitvestársakat, gyermekeket, barátokat, lelképásztorok sírját... Megemlékezéseinkkor mintegy balzsamként nyújt gyógyírt a fájó sebre Isten örök Igéje, mely a földi mulandóság mellett az örökkévalóságra, a hervadó mellett a hervadhatatlanságra, a romlandó mellett a romolhatatlanságra mutat rá! Arra, hogy a halandó hit által kegyelemből a halhatatlanság állapotába jut, vallva, hogy Krisztus feltámadása záloga a mi feltámadásunknak is! Nincs a halálnak sem diadalma, sem fullánkja! Istenbe kapaszkodva vigasztalást, erőt, reménységet nyerünk! Életünk Isten ajándéka, ahogyan benne a szeretet gyakorlása, a szolgálat áldott lehetőségének megragadása is. Így kerülhet sor arra, hogy hosszú évtizedek múlásával is megemlékezzünk, nem csak emberként, de közösségként is, s nem csak egy gyülekezet, de gyülekezetek egész sora emlékezik Isten elhívott szolgálattevőjére.

Pál apostol hirdeti: „*De hála legyen az Istennek, aki a diadalmat adja nekünk a mi Urunk Jézus Krisztus által.*” Hálát adni az életért, a szolgálatért, az áldásokért, a keresztekért, a küzdelmekhez kapott erőért, mindenért! Szolgálatunkban szilárdan állni, mozdíthatatlanul! Buzgólkodni az Úrnak dolgában mindenkor! Vallani, hogy fáradozásaink az Úrban nem hiábavalók! Meggyőződésünk szerint ez ad erőt a szolgálatban, ez ad erőt talpra állni, tovább folytatni, küzdeni... Lesz-e utókor, aki megemlékezik rólunk, a szolgálatainkra, aki átveszi a megemlékezések stafétáját? Nem tudjuk, de abban egészen biztosak lehetünk, hogy az Úr megemlékezik Övéiről! Megvált, üdvösségre hív el, diadalra vezet miket! És ez akkora hatalmas ajándék, hogy tartozunk Istennek azzal, hogy Őneki éljünk! Benne éljünk, és életünket Neki szenteljük! Így végezzük szolgálatainkat, feladatainkat, vallva, hogy amit Krisztussal, Krisztusért, Krisztus által teszünk az megmarad, az beépül Isten országába!

Ne tegyük hiábavalóvá Isten kegyelmét! Ne tegyük hiábavalóvá elődeink fáradozását, áldozathozatalát azzal, hogy hűtlenül, hitetlenül élünk! Nem a csüggedés, nem a meghátrálás emberei vagyunk, hanem a küzdelem, az *Úr dögében való buzgólkodás* emberei. Erre hívott el Isten! Ez pedig nem hiábavaló az Úrban!

Az istentisztelet végén ismertette volt néhai Szentkúti Kiss Károly református lelkész, író, egyháztörténész életrajza.

Apja Kiss Károly, aki szintén lelkész volt, 1831-ben Kisövedről költözött a pozbai parókiára családjával.

Szentkúti Kiss Károly a gimnáziumot Selmechányán végezte, a teológiát 1865-ben Pápán.

Édesapja Peszekén van eltemetve, aki 1865-ben hunyt el, 65 éves korában, tífuszban. A férj és édesapja megtörtén jött haza az 1948-'49-es szabadságharc után Haynau börtöneiből. Valószínű, hogy az édesanyja is tífuszban halt meg, aki 83 évet élt.

Szentkúti Kiss Károlyt 1870-ben választották a pozbai anyaegyház lelkészévé, aki így a barsbesei, barsbaracscai és az újlóti gyülekezetek lelképásztorává is vált.

1971. május 30-án feleségül vette a pozbai templomban a szódói származású Csikos Zsuzsannát, aki 10 évvel fiatalabb volt. Pozbán 6 gyermekük született: Katalin, Julianna, Antal, Károly, Béla (ő még a másfél évet sem élte meg, elhunyt himlőben), Mária. Miután elköltöztek Pozbáról, még egy gyermekük született, Etelka, aki Peszekén látta meg a napvilágot.

Szolgálata alatt sok mindenen változtatott. Megállapított különféle kötelezvényeket, rendelkezéseket és jóváhagyásokat. Legfontosabbak közé tartozott: az egyházi illeték (a termés után %-ban) és a polgári adók pontos megállapítása és behajtása; a földek utáni adók egységesítése; megállapította a közmunka alóli megváltó összeg mértékét... Mivel az alkoholizmus komoly probléma volt a községekben, kitartó munkával és utánajárással elérte azt, hogy a kocsmák nyitva tartását megszüntessék. Napi 8 órától többet nem lehetett nyitva egyik sem. Ezzel sok haragost szerzett magának. Elérte azt is, hogy a szolgabíró betiltsa azt, hogy a kocsmárosok uzsorakamatra bármekkora összeget kölcsönadjanak. Ez fontos volt, mivel sok jömenő családi gazdaság tönkrement a felelőtlenül és meggondolatlanul, hatalmas kamatra felvett kölcsön visszafizetésénél. Sokszor a gazdák már maguk sem tudták, hogy kinek és mennyivel tartoznak, így mindenükből kiforgatták őket.

A lakosság meghatalmazta a lelkészt, hogy a nagyobb peres eljárásokban képviselje a községet.

Pontos leltárt vezetett úgy az egyház, mint az iskola ingó és ingatlan vagyonáról. Megszabta a lelkészi, tanítói, harangozó, díjlevelek mértékét minden beszolgáló gyülekezetében. Pontosította és szabályozta az egyházi liturgiai rendet.

1880-ban felveszi a Szentkúti előnevet, hogy meg tudják különböztetni az írásait az édesapja azonos néven írt írásaitól. A név választása is mutatja, hogy mennyire kötődött Pozbához.

1882. 3. 12-én az esperes jelenlétében elhelyezi az újlóti református templom alapkövét. Még ugyanezen a napon megtartja Pozbán az utolsó presbiteri gyűlését, mivel elfogadta a peszeki egyházközség meghívását. Az utolsó bejegyzése az anyakönyvben 1882. 5. 10-én egy keresztele. Pozbán és a hozzátartozó gyülekezetekben 12 évig szolgált.

Felesége a peszeki parókián hunyt el 1886. 3. 13-án, mindössze 39 évesen, gümőkórban (tuberkulózisban). Lányai is súlyosan megbetegednek a kórtól. Szentkúti Kiss Károly időközben nagyigmándi lelkész lesz, ahol a legidősebb lánya, Katalin 18 évesen, a másik legfiatalabb lánya, Mária 19 évesen belehalnak a kórba.

Nagyigmándra 1887. novemberébe ment, 42 évesen. Gyermekei mellé új asszonyt hozott a házhoz, ám a házasság nem sikerült. A gyermekek sem szívlelték a sokszor házsártos, kötekedő nevelőanyát.

Szentkúti Kiss Károly nagy könyvbarát volt, minden írást megjelenése után az első között vásárolt meg. Még akkor is,

mikor a második gyermekére jutott és amint ő maga mondta, „újra silabizálva” tudott csak olvasni. Utolsó időszakában szinte egész nap olvasott.

1917. augusztus havában Antal Lajos a tatai egyházmegye akkori esperese adminisztrátor segédlelkészt rendel mellé, mivel a testi gyengeségek annyira megtámadták, hogy lelkipásztori funkciókat végezni nem tudott. Mivel a lelkészi nyugdíjintézetnek nem volt tagja, ezért nyugdíjazni nem lehetett. Nagyigmádon 40 évet szolgált.

Rövid szenvedés után 1928. 1. 22-én hunyt el 86 éves korában. A két fiatalon elhunyt lányaihoz temették a nagyigmándi temetőbe.

Szentkúti Kiss Károly főként elbeszéléseket és könyveket is írt. Leginkább a dolgok emberi oldala foglalkoztatta. Szerette a jó anekdotákat, megpróbálta kortársait egy-egy jellemző történet által gyors vázlatban lerajzolni nem csak fizikai kinézetét, hanem természetét is. Jó stílusa volt, őszintesége szinte lefegyverző. Nem félt a kényes ügyeket sem megemlíteni. Büszke is volt írásaira.

Miután ismertette volt a néhai lelkipásztor életrajza, a gyülekezet tagjai fennállva egy néma percet szenteltek emlékének.

Az istentisztelet végén igekártyákat kaptak a jelenlevők.

Sándor Veronika és Mente Róbert

In memoriam Mártha Géza 1948-2021

Lassan befejezi földi szolgálatát az a nemzedék, amelyik a II. világháború utáni években született, gyermekkorát a kommunista hatalom legkeményebb időszakában, az ötvenes években élte, majd a hatvanas években Úr hívásának engedelmeskedve, lelkészi szolgálatra jelentkezett. Egy lelkésztovábbképző alkalmán egy szobában szállásoltak el minket, s akkor mondta el, miként szólította meg az evangélium, s lelkészének, néhai Kozár Sándornak szolgálata, útmutatása nyomán hogyan erősödött hite, s jutott arra az elhatározásra, hogy tanulmányait a prágai teológián folytassa. Sajnáltam, hogy „korunk kihívásait” taglaló előadások közé nem iktattak be a szervezők egy-egy ilyen személyes bizonyástételt. Minden kor „kihívásai” azon alapszanak, hogy a Gonosz megpróbálja megtevesztetni az embert, hogy elveszítse. A Szentírás pedig azt mondja el a tanítványok életén és Krisztus követésén, Pál apostol személyes életéről tett őszinte bizonyástételén keresztül, hogy miként őriz meg az Úr a „kihívások” kö-

zepette is megváltottjai közösségében. Mert a „kihívások” jelen voltak Mártha Géza lelkipásztori szolgálatának idején is, amikor kezdő lelkészként buzgón szolgálva az állami hatóságok hónapok-

Az Ungi Református Egyházmegye espereseként Mártha Géza üdvözlö az evangelizációs alkalom résztvevőit Deregnyőn

ra megvonták szolgálati engedélyét (mert abban az időben e nélkül senki nem végezhetett lelkészi szolgálatot), s családjával jövedelem nélkül maradt. Végül Komárom mellől az ország másik végébe, Nagyszelmencen kapott szolgál-

lati lehetőséget, ahol nyugdíjazásáig hirdette Isten ígését. Több, mint harminc éven át szolgálhattunk egy egyházmegyében, s talán egy, a létező szocialista időben történt eseményt írok itt le. Azokban az időkben egyházi, egyházmegyei gyűlés elképzelhetetlen volt az egyházügyi titkár jelenléte nélkül. Az egyik közösségi alkalmon, amikor a közös ima alkalmával az egyházügyi titkár ülve maradt, Mártha Géza testvérünk szóvá tette, hogy ha ő állami rendezvényen vesz részt, és a himnusz éneklésénél fennállva ő is áll. Ha mi állva imádkozunk, akkor talán a nem hívó is felállhatna, tiszteletét fejezve ki irántunk. Hozzászólásának meg is lett a következménye. Mi hisszük és valljuk, hogy a hűségesen szolgáló életnek is meg lesz a maga „következménye”, mert életünk Ura mondja: „Légy hű mindhalálig, és neked adom az élet koronáját.” Jelenések könyve 2,10

Csoma L.

Meghalljuk-e a hívó szót?

E nép számára és számomra is, a kiválasztás nem kiváltságot, előjogot vagy bármilyen előnyt jelent. Sokkal inkább felelősséget, kötelességet, teherhordozást, mondja Horváth Sándor, a Békéscsabai Zsidó Hitközség elöljárósági tagja.

A múlthoz, a bibliai időkhöz képest, mit jelent ma a kiválasztottság? Felelősség, jog, kegyelem?

A választott nép esetében a kiválasztottság a legtöbb esetben keserűséget, fájdalmat, nehéz terheket és szembenézést jelent a gettóval, Auschwitz-zal, a gázkamrákkal; a múlttal és a jelenlévő, újból meg-megjelenő, egyre erősödő antisze-

mitizmussal. A választott népben ott a kérdés, hogy ők akarták-e, vagy nekik jó-e hogy az Örökkévaló őket választotta ki a sok népből? Felmerül a kérdés, hogy Ábrahám miért nem maradt ott ahol volt, a jólétben, biztonságban. Ábrahám ősatyánk azonban engedelmeskedett Örökkévaló Istenünk hívásának, kiválasztásának. Ennek a kiválasztásnak

hordozzuk olykor az örömét, olykor pedig a keserűségét, a történelmünkben átélte különböző **pogromokon** keresztül. E nép számára és számomra is, ez a kiválasztás nem kiváltságot, előjogot vagy bármilyen előnyt jelent. Sokkal inkább felelősséget, kötelességet, hogy a fentiek terhére elhordozzuk és tudjuk elmondani, bizonyosságot tenni arról, hogy az Örökkévaló nem engedte ennek a kiválasztott népnek a teljes elpusztítását, éppen a kiválasztottsága miatt sem. És ez nem más, Reményik szavaival élve, mint maga "a Kegyelem"! Nem az a kérdés, hogy zsidónak születtünk-e, hanem hogy, mint Sámuel, meghalljuk-e a hívó szót és válaszolunk-e rá: igen Atyám, legyen meg a te akaratod!

A világ és azon belül a hívó emberek tekintélyes részének Izrael olyan példakép, amely sok áldásban részesül és érdemes figyelni rá. Így volt ez a koronavírus-hullámok idején, de a tudomány, a politika és egyáltalán a világban zajló folyamatok esetében is. A hívó zsidó ember látja, milyen fontossággal bír a világ számára Izrael és mindaz, ami ott történik?

Az elmúlt időszakban, köszönhetően a világhálónak és a médiának, azonnal lehet értesülni az Izraelben zajló eseményekről. Nagyon elkeserítőek voltak számunkra, az elmúlt hónapokban, az Izrael államát sújtó csapások, melyek azonban nem gyengítették meg az ország egységét, hanem még közelebb hozta egymáshoz a politikailag is igen megosztott államot. Izrael komoly védelmi eszközökkel rendelkezik, (például a vaskupola) ami nagy részben megvédi polgárait. Viszont nem lehet védekezni azoktól az elvakult terroristáktól, akik akár késsel vagy kézi lőfegyverrel hajtanak végre súlyos merényleteket, ezért is olyan nagy a katonai jelenlét egész Izraelben. Magyarország az első között állt ki és áll ki Izrael mellett. Olvastam, hogy a tálibok most azt hangoztatják, hogy Kabul után Izrael következik. Tudom, hogy sokan imádkoznak Izraelért. Ez az, amit mi tehetünk, és hogy felhívjuk a világ figyelmét imáinkkal és szolidaritásunkkal.

Yossi Amrani, Izrael magyarországi nagykövete mondja: "a holokauszt áldozatait semmi rosszat nem tettek, mindössze annyi volt a bűnük, hogy zsidók voltak, erre a gonoszságra nincs bocsánat." Szavai arra is rávilágítanak, miért van szükség emlékezés-kultúrára, annyi évtized távlatából is. A

békéscsabai zsidó hitközség nagyon elkötelezett ezen a téren.

A békéscsabai hitközségnek nagyon fontos az emlékezés. Emlékezünk és megőrizjük a Békés megyéből elhurcolt, és a Soá-ban elpusztított hittestvéreink emlékét. Minden év júniusának utolsó vasárnapján a világ számos pontjáról érkeznek emlékezők; túlélők, illetve a túlélők hozzátartozói. Mivel a mártíroknak nincs sírhelyük, ahol az emlékezés követ letehetné, ezért itt, Békéscsabán egy egyedülálló emlékfalal emlékezünk az áldozatokra, melyen egy-egy gránitlapon a

Békés megyéből elhurcolt áldozatok nevei vannak feltüntetve. Mert a **Talmud** szavaival hirdetjük, hogy emlékezni és emlékeztetni kell.

Milyen ma Magyarországon zsidónak lenni? Látunk magunk körül egy forrongó Európát, amely leveti az évezredes zsidó-keresztény civilizáció-formáló identitását, helyette az eltörléskultúrát (cancel culture), a gendert és az agresszív iszlám migrációt részesíti előnyben. Utóbbiból eredően az egekbe szökött a nyugat-európai antiszemitizmus.

Európa-szerte hallani különböző antiszemita megnyilvánulásokról, atrocitásokról. Van olyan ország, ahol nem, hogy fekete kaftánban és srájmli-ban, (szörmekalap) de még kipá-ban (a talán legjellegzetesebb zsidó viselet, a vallásosabb zsidó férfiak által viselt sapka, a kpá vagy kapedli – zsidó.hu) sem célszerű utcára menni. Addig ez itt, Magyarországon teljesen természetes, és teljes biztonságban

van mindenki. Ma, Magyarországon zsinagógák tucatjai kerülnek megnyitásra, közösségek tucatjai jönnek létre, úgy hogy a **minjen** (tíz felnőtt férfi) mindenhol biztosítva van. Vagy éppen kórház, iskola, szociális intézmények kerülnek átadásra. Békéscsabán árnyaltabb a helyzet. Bár itt egy 15 éve épült új zsinagóga biztosítja az imádkozás helyét, de a közösségnek két nagy zsinagógája, szociális és kulturális intézménye, **jesivá**-ja, iskolája veszett oda. Békés megyében egyedül itt vannak péntekenként és ünnepeinken alkalmaink, sajnos egyre időszódó korosztállyal, akik évtizedekig nem forgatták a **Tórát**, az imakönyveket, de hála Istennek két éve elindultunk azon a választott úton, amire a Kiválasztó választott minket. Másfelől azonban itt nem úgy tudjuk gyakorolni hagyományainkat, hitünket, mint akárcsak Debrecenben, ahol például van **kóser** (vallási előírások szerinti) vágóhíd, van **mikve** (rituális fürdő), kóser bolt stb.

Beszéljünk egy kicsit rólad is.

Szociálpolitikával foglalkozom. Jelenleg a Mezőberényi Református Szeretothonnak vagyok az igazgatója. Emellett fontos szakterületem a gyámügy (felnőttek törvényes képviselője). Szociálpolitikai szakértőként és szociális vizsgabizottság elnökeként is ténykedem, alkalmanként mediálok is. Több diplomával és végzettséggel rendelkezem. Nős vagyok, van egy 22 éves lányom, aki a református gimnáziumban érettségizett. Rendszeresen járok a békéscsabai református gyülekezetbe.

Fábián Tibor

A pogrom orosz eredetű szó. Jelentése „pusztítás, erőszakos rombolás”. Olyan erőszakos támadásokra utal, amelyeket a nem zsidó lakosság követett el az Orosz Birodalom területén és más országokban élő zsidók ellen. Az első pogromnak nevezett atrocitás az 1821-es odesszai zsidóellenes zavargás volt. A „pogrom” mint leíró fogalom akkor vált bevetté, amikor 1881 és 1884 között II. Sándor cár meggyilkolását követően kiterjedt zsidóellenes zavargások söpörték végig Ukrajna és Dél-Oroszország területén. A cári Oroszországhoz hasonlóan a holokauszt idején Németországban és Kelet-Európában a zsidókkal szembeni gazdasági, társadalmi és politikai ellenérzések felerősítették hagyományos, vallási alapú antiszemitizmust. Ez szolgált a pogromok ürügyével. (Holokauszt enciklopédia)

Reformációi prelúdium - Kálvin postaládájából

Az angolok vessék le a keresztyén maszkokat, a skótok ne legyenek skótok

Kálvin postaládájában számos levél volt, amit a genfi reformátor a szigetország anglikán és református, illetve más felekezeti vezetőihez, a brit és skót "nagyokhoz" írt. Közöttük volt például VI. Edward, Anglia királya (1547-1553), Erzsébet királynő (1558-1603), Thomas Cranmer canterbury érsek, Knox János, Skócia reformátora.

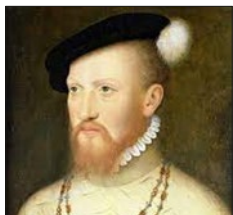
Írja Dr. Békefy Lajos

Anglia pénzügy-miniszteréhez

„A reformációi tevékenységek szorgalmazására” biztatta 1559. január 29-én kelt levelében Kálvin Anglia főkincstárnokát, pénzügy-miniszterét, William Cecil Burleigh lordot. Az igazi evangéliumi tanítást, a tiszta istentiszteletet kell érvényesíteni szerte a szigetországban. Látva Isten gyermekeinek gyilkolását, arra biztatja a lordot, hogy legyen még bátrabb a hamis vádakkal szemben, melyekkel a Sátán a reformáció tanításait támadja. Arra is kéri, támogassa „az Isten keze által csodálatosan trónra emelt királynőt”, Erzsébetet, hogy képes legyen az Angliát fenyegető belső nyugtalanságon úrrá lenni, különben az ország külföldi ellenségei nem fogják visszatartani magukat a háborútól sem. Erről is írt a királynőnek, Erzsébetnek, s „bátorkodtam biztatni őt, maradjon állhatatosan a helyes úton”. A hazug módon kigondolt támadásokkal szemben, melyek az igaz vallást és tanítást, s a helyes istentiszteletet próbálják lejáratni, tegyen meg mindent Őrldorsága. Így sikerül majd az istentiszteletet szép méltóságába visszahelyezni, az egyházat szégyenfoltjaitól megtisztítani, Isten gyermekeinek pedig Angliában azt a szabadságot biztosítani, hogy Isten nevét méltóképpen tudják magasztalni, a hitük miatt elüldözötteknek pedig ismét lehetővé tenni a visszatérést otthonaikba.

Somerset hercegéhez - a keresztyénség nem álarcosbál

Eduard Seymourhoz, Somerset hercegéhez írt leveleiből 13 maradt fenn. Ezek között kétségtelenül a legjelentősebb az, amit Kálvin 1548. október 22-

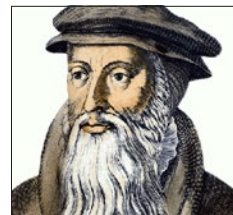
én fejezett be. Csaknem tíz oldalas theo-politikai, reformáció módszertani esszé. Külön elemzést érdemel. Itt legfontosabb tételeit emeljük ki. Többször szerepel benne a **reformált, a reformáció** szó. A vallásváltoztatás, ami akkortájt Angliában sokakban végbement, azaz a kitérés a katolikus és áttérés az anglikán hitre, egyházba, Európa szerte nyugtalanságot és erjedést indított el. **Az egyház Isten törvényei szerinti reformálásához** - hangsúlyozza Kálvin - **Isten Szent Lelke szükséges**. Ahhoz, hogy a kísértések, a torzulások maszkjait viselő keresztyénség megtisztítása megtörténjék, **„magasabbra kell tekinteni, mint a körülöttünk lévő világra**. Az ördög földalatti, gonosz módszerekkel dolgozik... **De Isten karjai nem rövidültek meg**, sőt az igazság védelmezése, övéinek üdvössége szívügye, semmi kétség nem merülhet fel, hogy segíteni fog”. Nem véletlen - folytatja Kálvin -, hogy az emberek **leketlen évszázadról** beszélnek, sok fantaszta, hitető áll elő az evangélium nevében. **Az egyház teljes reformációja érdekében a legfontosabb a nép oktatása, a helytelen tanítások kigyomlálása, a hitetlenek tapintatos és gondos meggyőzése**. A helyes istenismeretben igen fontos szerepe van az igehirdetésnek, a tiszta igazság hirdetésének. A hitoktatás és a hitvallások megismertetése a felnövekvő nemzedékekkel mindennél fontosabb, hiszen az igazi és helyes keresztyénséget csak így lehet megőrizni nemzedékről-nemzedékre. A reformáció továbbvitelének feltétele Angliában és mindenütt: **a prédikáció erejének visszaállítása és a nevelés**. A Istennek tetsző reformáció másik feltétele Isten parancsolatainak a betartása, ami a **nemzet erkölcsi megerősödését** hozza magával. **A keresztyénség nem álarcosbál**, a maszkokat le kell vetni, és a mögöttük lévő arcokat erkölcsi tartásra kell nevelni. „Egész Angliában szükség lesz a **közimádkozásra** mindazok magvetéséért, akik az evangéliumért áldozták életüket” - figyelmeztet Kálvin. **Ab-**

szolút világossá tette: a reformáció nem emberi gondolat vagy törekvés terméke, hanem „Isten keze munkája, s ebben az embereket csak az Ő keze vezetheti”. Azt a reformációt, aminek „isteninek, azaz Istentől vezetettnek kell maradnia, **nem szabad senkinek sem be- szűkítenie és a mennyi dolgokat a földiek vagy világiak mögé sorolni**”. A fontossági sorrendben a prioritás mindig Istené és ügyé! Hatalmas vitákat ez a Somerset hercegéhez írt Kálvin-levelel egész Angliáért, a tiszta evangélium győzelméért és a nemzet jövőjéért. Nagyon-nagyon érdemes, mi több: szükséges ma is, nekünk is Kárpát-medence magyar keresztyénségének erre odafigyelnünk és tovább gondolnunk.

Skócia reformációjáért, a széthúzás ellen

V. Jakab fia, James Stuart a skóciai reformáció egyik vezetője lett. Munkájában támogatta Kálvin. Amikor 1561-ben Franciaországban tartózkodott, hogy nőtestvérét, **Mária Stuartot** visszavigye Skóciába, Kálvin Párizsban kereste fel levelével. „Őn a mi Urunk Országának építésében, és az **igazi istentisztelet, valamint a hit reformációjában** megmutatta, milyen a hite... ezért szent fáradozásai- ban szeretném megerősíteni” - írta neki július 11-én keltezett levelében. „Nagyon helyesen tette, hogy becsukta szemét ennek a világnak azon dolgai előtt, amelyek akadályoznák vagy visszavetnék az evangéliumért folytatott önkéntes küzdelmében” - folytatja a reformátor. „A sok nyugtalanság közepette maradjon állhatatos, és az ellenálláshoz tölteke- zék meg felülről jövő erővel....”.

Knox Jánoshoz Kálvin több levelet írt, ezek közül 9 maradt fenn. Knox egy ideig Genfben tanítványa volt a reformátornak. Hazatérve, a katolikus-protesztáns küzdelmek kellős közepébe

csöppent. A királynő anyja, *Lotharingi-ai Mária* francia ágyúí fenyegették Knox városát, Edinburgh-t. A háttérben min-
dennek mozgatója *Charles de Guise* kardi-
nális volt. Lelkipásztori tapintatot és test-
véri elismerést mutatnak Kálvin sorai:
"Istennek adunk hálát, amikor nagy
eredményeiről olvasunk, s neki köszön-
tük meg rendkívüli áldásait. *Minden ok
megvan ahhoz, hogy bizalommal tekint-
sünk a jövőre*, s ez titeket is biztasson,
hogy minden küzdelmeket sikeresen fog
végbemenni..." - írja 1559. november

8-án. Majd az imádság fontosságára mu-
tat rá: "Ami egyedülként megmarad szá-
munkra, az, hogy *imáinkat egyesítjük a
tiétekeivel*, s azt kérjük, hogy mennyei
Atyánk a ti megszállott ellenségeiteket
vaksággal és ostobasággal látogassa meg,
terveiket húzza keresztül, fegyverkezé-
süket zúzza szét. Nagy flottát akarnak
létrehozni, de nincs hozzá még pénzük
sem".

Másik fontos levelében Kálvin, amit
1561. április 23-án küldött, kifejezi örö-
mét afölött, hogy "az evangélium nálatok

szerencsésen és örömdetesesen terjed". Ép-
pen ezért nem csoda, hogy növekszik a
Sátán ellenállása és sok küzdelmet kell
vállalni Skóciában az evangélium ügyé-
ért. Sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy Skó-
cia nemeseit belső ellentétek osztják meg,
ezért Istent még buzgóságosabban kell
kérni, hogy ezt az egész nemzetet és az
igaz vallást fenyegető belső veszélyt ve-
gye el. Ezért skótokként mindent meg
kell tenniük. Fogalmazhatunk így is: a
skótok az evangélium ügyében soha ne
maradjanak - skótok.

A gyógyító szeretetre, megtartó hitre mindannyian rászorulunk

A vallásosság, az ima kedvező konfliktusmegoldási mód az élet megpróbálta-
tásai során, mondja Dr. Ábrám Zoltán orvos, egyetemi tanár, közíró, aki szerint
számos vizsgálat igazolja a vallásosság, a vallási közösséghez tartozás egészség-
védő szerepét.

A világjárvány Isten mindenekfe-
lettiségét hirdeti, írta egyik cikkében.
Mire utalt ezzel?

Arra utaltam, hogy az emberiség szá-
nalmas harcot vív a természet, a termé-
zetesség ellen. Egy parányi, szemmel
láthatatlan vírus, Isten teremtménye
megleckéztette a kék bolygó főbérőjét,
aki már-már szeretné maga számára
kisajátítani a világmindenséget. A világ-
járvány a Jóisten mindenekfelettiségét
hirdeti, és arra figyelmeztet, hogy rövid
távon győzelmet arathat, csatákat nyer-
het az emberiség, a háborút azonban el-
veszíti, amennyiben ellenszegül a termé-
szet erőinek. Sőt, száznál is több, tragiko-
mikussá válhat alkotója szemé-
ben. Hiába ragaszkodik görcsösen mes-
terséges megvalósításaihoz, a természet
erői felett nem arathat végső győzelmet.
Igaz a mondás: „A természetet el lehet
pusztítani, de legyőzni nem lehet”. A ter-
mészet visszavág, megtartja évezredes,
évmilliók szokásait. Ő képviseli az örök-
kévalóságot, nem mi, a bérőlk, a lassac-
skán zárt burokban mesterséges világot
kialakítók. Akik egyre inkább eltávolod-
tunk tőle, vélt boldogságunk, felemelke-
désünk érdekében. Megtagadtuk, önző
módon a szó szoros értelmében lábbal ti-
portuk. A saját érdekeinket, becsvágyun-
kat, kapzsiságunkat helyeztük előtérbe.
De miközben a szabadelvű személy saját
kezébe helyezi sorsát, az istenfélő keresz-
tyén ember elfogadja a Teremtő minde-
nekfelettiségét.

Közíróként számos témában véle-
ményt formál. Hogyan vélekedik arról
az erőszakos gyorsasággal terjedő vi-
lágrendről, amely a történelem sze-
métdombjára számúzne minden eddi-
gi civilizációs értéket?

Mára számos értelmiségi, elismert
szakember leírta, kimondta, hogy a világ
fejlődésével fordított arányban, expo-
nenciálisan csökken az erkölcs. Máské-
ppen fogalmazva: nő az erkölcstelenség.
Világjárvány ide vagy oda, a láthatatlan
maszkviselés már előtte megnövekedett
az erkölcs csökkenésével, miután az eti-
kai ismeretek elsajátítását már rég kivet-
ték a kötelező tantervből, pedig nagyszü-
leink ellenőrzőjében a legelső tantárgy
neve így szerepelt: erkölcs. Akkori-
ban az erkölcs elől helyezkedett el az ér-
téktrendben, fontosabbnak bizonyult a
jognál, és bár az ember mindenkori-
gyarló volt és lesz, a társadalmi rendszer,
az egyház vagy egyszerűen maga a szo-
kásrend nagyobb ellenőrző szerepet je-
lentett. Mára a jog számos kultúrában le-
győzte az erkölcsöt, kiváltképpen a
keresztyén világban.

**Keresztyén emberként hogyan lát-
ja, tud-e sóvá, élet-izesítővé lenni az
egyház, korunk civilizációs harcának
egyik üldözöttjeként? Hiszen egyre in-
kább a peremre szorulás, a védekezés
helyzetéből kell reményt és biztatást
nyújtania, a világban zajló folyamatok
elszenvedőinek.**

A keresztyén embernek tudatában
kell lennie az isteni biztatásnak, amit a
református erdélyi fejedelmek a zászla-
jukra tűztek: Ha Isten velünk, kicsoda
ellenünk? (Róm 8,31) Ez a remény és biz-
tatás mindannyiunkat átsegíthet életünk
nehéz pillanatain. Ebben a gyakorta hi-
tetlen és hiteltelen világban, amelyben
keresztyének tízezrei kerültek üldözött
helyzetbe, sőt még az évezredes keresz-
tyén kultúrával rendelkező országokban
is lekerül a kereszt, még a templomokról
is, még inkább saját hitünk megtartó ere-
jével, identitásunk értékeivel és örömei-
vel kellene törődnünk. Állhatatos követ-
kezetességgel. Sőt, szükség szerint a
kereszthordozást is vállalva.

Minket, erdélyi magyarokat mérhe-
tetlen szomorúsággal tölt el az, hogy
nemcsak országunkban vagyunk ki-
sebbség, hanem lassacskán keresztyén-
ként a kétezer éves keresztyén kultúrán
nevelkedett Európában is. Az utóbbi idő-
szak politikai történéseiből ugyanis nyil-
vánvalóvá vált, hogy az erőltetett és saját
létünket veszélyeztető migrációs hullám
támogatásán túl szírványszínű jövő-
kép virít Európa egén. Egyszerre vicces
és tragikus, hogy Magyarország – és álta-
la a magyar választópolgár, mi magunk -
lett a homofób jövőkép megtestesítője

Brüsszelben, mivel a kormányzat és az emberek többsége ellentmond Európa azon „hagyományának”, amely a másneműségekre való buzdítást már a gyermekkorban megengedi. A keresztyénségnek valóban toleránsnak kell lennie, de nem adhatja fel saját elveit, értékeit, sőt a természettel sem mehet szembe.

Én magam a moldvai magyarok néhez sorsára és gondjaira szoktam felhívni a figyelmet, akiket istenhitük őrzött meg vallásukban és némiképpen magyarságukban is. Hogy miért kell érdekeljen bennünket a csángó sors? Három okból: mert ők is magyarok, mert egyedi értékek hordozói, valamint azért, mert mindenkoron arra figyelmeztetnek bennünket, hogy az ő sorsukra juthatunk mi is, ha nem vigyázunk magunkra.

A kedvező népesedésű, egészséges, életképes nemzetnek több az esélye a túlélésre, a megmaradásra. A magyar lelkiállapotra napjainkban is jellemző sokasodó kudarcélmények, a katartikus állapotok hiánya, a fokozódó frusztráció és szorongás, a romló közérzet, a növekvő stressz egészségkárosító hatása egyértelmű. A kedvezőtlen folyamatot megakadályozó politikára lenne szükség: hagyományokra épülő értékrend, családközpontúság, szülőföldön boldogulás. Hangsúlyozni kell továbbá a példamutató értelmiségi magatartás minél szélesebb körű terjesztését, és azt a történelmi tapasztalatokból fakadó tény, miszerint megmaradásunkat és fennmaradásunkat csakis a magyarság, a székelység nemzeti autonómiája biztosíthatja. Székelyföldön és Érmelléken, többségben vagy kisebbségben egyaránt.

Lapszámunk témája a testi-lelki fájdalmak és azok kezelése, gyógyítása. Mi a véleménye az emberi és isteni gyógyítás határvonaláról, összefüggéseiről?

Mint közegészségtanász, a megelőző orvostan képviselője szakmai pályafutásom során kiemelten foglalkoztam a lakosság életvitelével, egészségi állapotának fizikai-lelki-szociális hátterével, a kockázati tényezők és az egészségvédő faktorok elemzésével. Kihangsúlyozandó a megelőzés szerepe, illetve az egészség és az életmód közötti összefüggés. Mert miközben az ember életének legfőbb egyetemes célja a boldogság elérése, a boldogságvágyunk kiteljesítésének egyik fontos feltétele az egészségünk védelme, megőrzése, fejlesztése. Márpedig mi magunk vagyunk a saját egészségünk őrei, védelmezői. Ugyanakkor embertár-

saink egészsége iránt is felelősséggel tartozunk, hiszen az egészség megtartása, az életminőség biztosítása nem magánügy, hanem társadalmi feladat, mindnyájunkat érintő közügy.

Meghatározása alapján „az egészség a teljes testi, lelki, szellemi és szociális jóllét állapota, és nem csupán a betegség vagy fogyatékosság, nyomorékság hiánya.” Akárcsak az egészség megfogalmazásánál, a betegség meghatározásánál is túl kell lépni a szűk értelmezés határait. A betegség nem egyszerű ok-okozati összefüggés következménye; nemcsak valamelyik szervünk kóros elváltozása, hanem benne sűrűsödik az ember egész élete, kórtörténete, környezete, szokásai, szociális helyzete, sőt betegségekkel terhelt ősei is. A társadalomtudósoknak az a véleménye, hogy az egészség és betegség egyaránt szociális jelenség. A mai fejlett orvoslás, ápolás elismeri a szociális tényezők jelentőségét az egészség megőrzésében és a betegségek keletkezésében, és azt hangoztatja, hogy nem a betegséget, hanem az embert, mint betegséggel rendelkező személyiséget kell kezelni.

Egyes tudósok úgy tartják, hogy az egészség autonómiát jelent (az egyén önállóságát), az autonómiát vagyis az egészséget azonban megzavarhatja a lét túlzott medikalizációja. A bírálat arra utal, hogy az orvostudomány a törvényes működésén túllépő hatáskörre tett szert. Erre példa, hogy medikalizáció által orvosi határozatokkal és gyógyító technikákkal túlzott mértékben beavatkoznak az olyan mindennapos élethelyzetekbe is, mint a születés vagy a halál. Az egészség az ember személyes feladata, amit szabadon és önállóan kell megvalósítania. Az orvosok, az egészségügyben dolgozók a megrendült egészség helyreállításában működnek csupán közre.

Ami az emberi és isteni gyógyítás határvonalát illeti, mindig figyelembe kell venni mind az emberi, mind az isteni megközelítést. Egyrészt a kórlefolyás, a gyógyulás statisztikailag leírt folyamatát és lehetőségeit, másrészt viszont a legrosszabb kilátások esetén is létezik akár néhány százalékos kivétel, ami mindig reményt és esélyt ad a keresztyén ember számára. Nyilván, tudatosítanunk kell, hogy az életünkben egy dolog egészen biztos, és pedig az, hogy meghalunk. A gyógyítás folyamata szakmai kihívást feltételez, miközben a keresztyén lelkület kiemelt fontosságú lehet.

Van-e szerepe a vallásosságnak a gyógyítás, a gyógyulás folyamatában?

A vallásosság a lelki egészség egyik igen fontos mutatója; számos vizsgálat igazolja a vallásosság, a vallási közösséghez tartozás egészségvédő szerepét. Bár sokak részéről előítéletek tapasztalhatóak a vallással, a spiritualitással kapcsolatban, az objektív vizsgálati módszerek ma már bebizonyították a vallásgyakorlás összefüggéseit a testi és lelki egészséggel. Ma már külön kutatási téma a vallás és az egészségi állapottal kapcsolatos jelenségek közötti összefüggések vizsgálata.

A lelki egészség tekintetében a vallásgyakorlás szoros kapcsolatban áll a depresszió, a szorongás, a reménytelenség alacsonyabb fokával, a jobb életminőség megítélésével. Hogyha kapcsolatba hozzuk az egészségmagatartás különböző tényezőivel, megállapítható, hogy a vallásosság nagy mértékben csökkenti a legjelentősebb népbetegségek (szív-érrendszeri megbetegedések, daganatos betegségek) legalapvetőbb kockázati tényezőit, azaz ritkábbá válik az élvezeti szerek használata. A vallásosság, az ima kedvező konfliktusmegoldási mód az élet megpróbáltatásai során.

Édesapja református lelkipásztorként szolgált. Önt nem vonzotta a teológia?

Édesapám, Ábrám Sámuel nyugdíjazásáig két gyülekezetben szolgált, Sziénváralján és Szatmárnémetiben. Első szolgálati helyén templomot tataroztatott, énekkart működtetett, felkarolta az ifjúsági és nőszövetségi tevékenységeket, rendszeresen végezte a családlátogatást, folyamatosan táplálta a település szülöténeket, Erdősi Sylvester Jánosnak az emlékéért. Németi gyülekezetében végzett szolgálata során templomot, ifjúsági központot és ravatalozót építtetett, gazdag és szerteágazó gyülekezeti életet irányított, megújította a németi templomot, számos rendezvényt, egyházi eseményt kezdeményezett és szervezett, ismertető füzetet írt a templomról és könyvet Szatmár-Németi református egyházáról. Nehéz időkben is tiszta lelkiismerettel szolgált a népet és gyülekezetét. Büszke vagyok rá.

Tőle nem annyira a „papi kvalitásokat”, mintsem a matematika szeretetét örököltém. Hiszen édesapámat legszívesebben a reál pálya érdekelte, de kuláksorban levő, később igazságtalanul börtönviselt nagyapám „megbélyegzése” miatt „csak” a teológiát választhatta. A sors viszont úgy adta, hogy én magam sem lettem matematikus, életem nagy elhatározása volt, amikor XI. osztály elején

az orvosira való felkészülést választottam. Így hát ugyanott szereztem oklevelet, ahol három évtizeddel korábban édesanyám diplomaosztójára került sor: a marosvásárhelyi orvosegyetemen. Örömmre szolgál, hogy újabb bő három évtizedet követően az erdélyi magyar orvosképzést szolgálom az egyetem oktatójaként.

De a szakmámon kívül éppúgy szolgálom vallási és nemzeti közösségemet is. „Én Isten kegyelméből református keresztyén vagyok.” – gyakorta előfordul ez a kézzel beírt hitvalló mondat református énekeskönyvekben, bibliákban, kátéfüzetekben. Én magam is ezt hiszem és vallom. Reformátusnak kereszteltek, és bizonyára református pap fog majd eltemetni. Szolgáltam az egyházamat, ami-

kor édesapám gyülekezetében “szubnormás” kántor voltam (inkább orgonista, mert énekelni sosem tudtam), vagy amikor az erdélyi püspökség által felügyelt diakóniai intézmény igazgatójaként tevékenykedtem. És szolgálom most is, jelenleg presbiterként.

Orvosként, gyógyító munkájában, a paciensekkel való kapcsolatában segítségére van-e a hit?

Mind a keresztyén orvos, mind beteg számára egyértelmű az üzenet: kitarítani az imádságban és a hitben. Figyelembe véve a szeretet gyógyító erejét. És amennyiben mégsem hatásos, akkor növelni kell az adagot.

Amúgy gyógyító szeretetre, megtartó hitre mindannyian rászorulunk, életünk

nehéz pillanataiban kiváltképpen. Saját példammal állhatok elő. Tavaly életem mély völgybe jutott. Belső késztetésből egy héten át tartó magányos gyaloglásra vállalkoztam, amely során közelebb akartam kerülni a természethez, a Teremtőhöz és a Megváltóhoz. Hála, szeretet, béke, ez volt a Marosvásárhelytől Csíksomlyóig vezető gyalogutam vezérfonala. A gyalogos zárándoklat fizikailag egyfajta önsanyargatás, lelkileg egyszerű megtisztulás. A zárándok tudatosan kerül közelebb Krisztushoz, vele hordozza a keresztfá terhét, vele támad fel. Mert a keserűség elrabolja a békességet, és állandó békétlenségben nem érdemes élni. A fájdalomból cél születik, és a kétségbeesésből új remény.

Fábián Tibor

Izrael – Ország? Nemzet? Gyülekezet?

Theodor Herzl - A „modern Mózes”

Mózesre emlékeztet, ahogyan Theodor Herzl úgymond, az ígéret földjének határára vezette a zsidó népet: Előkészítette az államalapítást, de a modern zsidó állam létrejöttét nem érte meg.

Theodor Herzl 1860-ban született Pesten. Magyar neve Herzl Tivadar, zsidó neve Benjamin Zeev. Foglalkozása író és újságíró. Tudósítóiaként beszámolt a Dreyfus-perről. Ekkor jutott arra a felismerésre, hogy a zsidók csak saját államokban élhetnek igazságos körülmények között. Korábban, mint a legtöbb európai zsidó abban az időben, azt remélte, hogy a polgári szabadságjogok bővítésével megszűnik az zsidó kisebbség elleni gyűlölet. A Dreyfus per megmutatta, hogy ez hamis elképzelés. Ezért Herzl 1896-ban megjelentette „A zsidó állam” című könyvét, amely tulajdonképpen a modern zsidó állam létrejöttének látomása. Maguk a zsidók nem fogadták egyértelmű örömmel Herzl elképzeléseit. Az első próbálkozások, hogy a tervek megvalósításához támogatókat találjon, csődöt mondtak. Minden hátramoszdító esemény ellenére Herzl 1897-ben megszervezte az első cionista Világkongresszust Bázelen, ahol őt választották meg a létrejövő szervezet elnökének. Itt hirdették meg a „Bázeli programot”. Ez lett az alapja a különböző állami vezetőkkel, többek között II. Vilmos német császárral és II. Abdül-hamid szultánnal.

Miután a cionista mozgalom formálisan is megalakult, a befolyásos európai zsidók is támogatni kezdték azt. További államok kapcsolódtak be a zsidó állam létrehozásáról folyó egyeztetésekbe. A brit gyarmatügyi miniszter azt javasolta a cionista világszervezetnek, hogy Ugandában hozzák létre a zsidó államot, ami mai szemmel nézve, egy kuriózum. Herzl 1902-ben német nyelven jelentette meg utópista regényét „Régi-új ország” címen. Ebben felvázolta a zsidó államról vallott elképzeléseit, s

a zsidóság ösztönzésére, mintegy mottót fogalmazta meg: „Ha akarjátok, akkor az nem mese.” Azt várta, hogy a Palesztina területén élő arabok, akiket az oszmán hatalom elnyomott, egy modern szabad állam megalapítását örömmel üdvözlnek majd. Számukra ugyanazokat a jogokat biztosították volna, mint a zsidók számára, hisz a cionizmusnak nem volt szándéka elűzni őket földjükről. A könyvet hamarosan lefordították héber nyelvre is Tel Aviv címmel. A Tel egy antik település dombja, az Aviv jelentése tavasz. A mai nagyváros neve tehát a költői értelmezése a Régi-új ország névnek.

Mint világi zsidónak, Herzlnek nem volt elképzelése a vallás vonatkozásában. Mint a német lét csodálója, nem a Biblia, hanem a Német Birodalom volt a példaképe az államszervezés terén. Ezért 1898-ban ír naplójában: „Ennek az erős, nagy, értelmes és ügyesen irányított, nagyon jól szervezett Németországnak protektorátusa alatt lehet csak a zsidó népi jelleg gyógyulását várni. Egy csapásra megvalósíthatjuk a külsőleg és belsőleg jól szervezett jogállamot. Herzl 1904-ben szívproblémákkal kezelték, majd július 3-án hunyt el. Halálos ágyán azt mondta orvosának: Nagyszerű és jó nép az én népem. Meglátja, visszaköltöznék hazájukba! A Döbling-i temetőben temették el, majd 1949-

ben szülei földi maradványaival együtt a jeruzsálemi Herzl-hegyre szállították.

Herzl álma ma valóság, ha nem teljesen úgy, ahogy azt ő elképzelte. A vallási hátteret sem az araboknál, sem a zsidóknál nem vette figyelembe, mondják ortodox kritikussai. Az országban zsidó ortodoxok is élnek, annak ellenére, hogy elvetik a világi államot, békében és szabadságban.

Michael Selutin, Israel Heute ford. Csoma László

A reformációról röviden

„Isten, aki így szól: A sötétségből világosság ragyogjon fel: O gyújtott világosságot a mi szívünkben, hogy Jézus Krisztus arcán felismerjük Isten dicsőségének ragyogását”. (2 Kor 4,6)

Az 1507. évben egy fiatal ágoston rendi barát jött Wittenbergbe. A választófejedelem ösztönzésére feltörekvő egyetemen fizika és dialektika előadásokat kellett tartania. A fiatal tudósoknak a fejedelmi Szászország fővárosa nem sokára kevésbé atraktívnak mutatkozott. Alig 2000 lélek, 400 púpos vályogház, pocsolyás utak, inkább falu mintsem város.

Kilenc évvel később már mindenki Wittenbergéről beszélt. 1517 október 31.-én — talán diákjai által — Luther 95 tételét kiszögezték a vártemplomra, mely ez által épp oly ismert lett. Így kezdődött az elmúló középkor egyik legnagyobb fordulata. Németország számára Wittenberg lett a lelki megújulás kiindulópontja, amelyet mi ma Reformációnak nevezünk.

Luther az ő tételeiben akkor elítélte a bűcsúval való üzérkedést: „Senki sem szabadulhat meg az ő bűneitől pénzen...Egyedül csak Isten bocsátja meg a bűnöket, és pedig csakis azokat, akik azokat igazán megbánják és hisznek Jézus engesztelő áldozatában. És azt emberi feloldozás közreműködése nélkül.”

Világos volt, hogy Luther ezzel szembeállt korának uralkodó nézetével. Isten adott azonban bátorságot neki és képességet arra, hogy Isten Igéjének tiszta világosságát ragyogtassa bele abba a keresztyénségbe, mely lelki sötétségbe volt elmerülve.

Luther üzenete, mely ma is — még inkább, mint a rákövetkező 450 év alatt — érvényes, (és mivelhogy biblikus,) így hangzik: Bűneid bocsánatát csak úgy nyerheted el, ha „megtérsz és hiszel Jézus Krisztusban”.

Kostánszky Dániel

Kalandregény, Kárpát-medencei vénával

Fábián Tibor lelkész-újságíró, számára új, járatlan vidékre kalandozott, amikor Guyana szörnyeit papírra vetette. Írása tükrözi hitbéli elkötelezettségét, a téma feltárásának a szenvedélyét, a kiváló íráskészségét, a féktelen fantáziáját.

Bármennyire is szeretem a babgulyást és a csúsztatott palacsintát ebédre, mégsem azt eszem minden nap. A heti menüben ott van még a saláta, a főzelék, a rizs. Így amikor a számomra kívánt ízek együtt állása köszönt be, akkor az örömem és elégedettségem a tetőfokra hág. Az olvasás, olyan aktus, ahol egyaránt helye van a gyors és lassú, rövid és hosszú, elmélyült és felületes betűfogyasztásnak. Nem mindennap veszek kézbe Hessét, Hamvast, Hankisst. Ott vannak a polcon és megnyugtat a tudat, hogy egymáshoz simulva, türelmesen várják az alkalmas időt. S amikor kézbe veszem őket felzaklatnak, hogy a valóság még sem az, amiről a környezet elsődleges benyomásai üzennek.

Fábián Tibor új regénye se tartozik műfaja szerint az általam gyakran fogyasztott írásművek közé. Inkább a pihentető, a kikapcsolódáshoz hozzárendelt, izlés szerint facsart mentás limémmal, vagy Calvadossal felszolgálható misztikus kalandregény. Szintén elszakít a jelen díszleteitől, ahogy a fent említett írók, csak épp felszabadító módon és egy alternatív valóságot tár elénk. Mindezt úgy találja, a hihetőség határát súrolva, nyugtalanítva az olvasókat, hogy akár mindez meg is történhet. A képzelet és a valóság határán egyensúlyozó cselekményfolyam távol Európától egy másik égövben, egy másik kontinensen, egyenesen Dél-Amerikában, Guyana őserdeiben zajlik. A szerző nem sokat vacillál, lamentál, ahogy foci múltjában szeretete a gyors cseleket, itt is a végpontok közötti feszített érzélem, gondolat és cselekmény íveket rövidre zárja, tagmondatait nem cizellálja, hanem halad előre a cselekményben, ahogy főhősei a dzsungel rengetegében. Idős és fiatal, tolokocsis és fűrgő lábú, lelki érzékenység és vad ösztönvilág, városi kényelem és komfort nélküli kitettség, áhítatos lelkiület és sekélyes bulvár teremtik meg a hangulatokat, a helyszínek, a sze-

replő közötti kémiát. Egy régi történet hirtelen up to date-té válik és senki sem ment meg bennünket attól, hogy a bőrünkön érezzük az őserdő, az indiánok, a történet nyirkos verejtékét.

Korunkban reneszánszukat élük a vallásos borzongások. Gondoljunk csak a Dan Brown regényekre, vagy a Stigmátára. Az író vallásos keretbe ágyazza be a történetét. A főhős Roger, az ifjú amerikai misszionárius, aki egy idős paptársa életgyónásának hatására lesz végtelenül kíváncsi a panelindiánok után az eredeti lakóhelyükön élő őslakosok iránt. A regény helyszínei, karakterei egyáltalán nem állnak távol Fábián Tibortól, hiszen ő is gyakorló lelkész, és mellette a média, mint Isten utáni másik szenvedélye, szintén végig kíséri az életét. Nem egyedülálló, hogy a lelkészek regényírásra adják fejüket, hiszen Pálfa-Görgey Etelka magyarországi lelkész- tudományos-fantasztikus regényekkel tanítja és szórakoztatja olvasóit. A cselekmény, a szereplők rengeteg áthallással bírnak, mind az író személyes sorsára, mind a világ jelenlegi állapotára tekintettel. A népvándorlás, a no-go zónák, a nagyvárosok túlbujánzása, a környezetvédelem, a média érzéketlen-

sége mind, mint csepp a tengerben ott lüktetnek a sorok között. Aztán a lelkész/papi hivatás szépsége és nehézsége, a generációk közötti különbség, a kultúrák rendkívül eltérő világlátása és lehetne sorolni a plusz adalékokat, amit a kalandregény tartogat az olvasó számára.

Fábián Tibor, számára új, járatlan vidékre kalandozott, amikor Guyana szörnyeit papírra vetette. Írása tükrözi hitbéli elkötelezettségét, a téma feltárásának a szenvedélyét, a kiváló íráskészségét, a féktelen fantáziáját. Aki rászánja magát az olvasásra, készüljön fel, meglepődik. A mai hollywoodi forgatókönyvírók szellemiségében készült, de mégis Kárpát-medencei vénával ez a felkavaró, fordultatos, igényes kalandregény. Most a menüsorra került nálam is Fábián Tibor írása, bátran ajánlom mindenkinek, nem fekdüte meg a gyomrom.

Szalay László Pál

(Fábián Tibor: Guyana szörnye, misztikus kalandregény, Tortoma Kiadó, 2021. Kapható: erdelykonyv.hu)

A Kárpát-medence reformátussága

Az összetartozás temploma Budapesten – és ami mögötte van

A mögöttünk maradt vasárnapon a Budapest-Pesterzsébet-Szabótelepi Református Egyházközségben ünnepélyesen felszentelték Makovecz Imre utolsó, életében megtervezett, s Budapest első, az építész összetéveszthetetlen stílusjegyeit magán viselő templomát. Méltán nevezték el az Összetartozás Templomának. A felszenteléshez méltó alkalmon Orbán Viktor miniszterelnök beszédében emlékeztetett arra, hogy 2010 óta a Kárpát-medencében a kormány támogatásával 150 templom épült, és 3000 került felújításra. Tegyük hozzá: ez történelmi teljesítmény, ami Szent István templomépítéseit idézi fel.

Balog Zoltán püspök, a református Zsinat lelkészi elnöke igehirdetésében az isteni oltalomról, a betakaró isteni jelenlétről szólt. Kató Béla erdélyi püspök személyében és áldáskívánásával is kifejezte a magyar és a református összetartozás élő valóságát. Dr. Bagdy Emőke em. professzor asszony édesapja, Bagdy István lelkipásztor emlékére, aki korábban a gyülekezetben szolgált, az új templom építésére jelentős összeget ajánlott fel. Adománygyűjtő fáradozásainak köszönhetően 90 millió forint gyűlt össze.

Minderről terjedelmében és tartalmában is informatív, eseménykövető tudósítást olvashatunk a Magyar Nemzet online-ban, 2021. 09. 26-i keltezéssel Ditzendy Attila tollából. Mindenkinek jó szívvel ajánlom az írást, [amely itt érhető el](#).

Az értékes cikkben van egy mondat, ami arra indított, hogy átgondoljam mindazt, ami e Makovecz-templom megvalósulása lelki háttérében rejtőzhet. Több hívő nemzedék élményeként.

A mondat így szól: „A másik, Torockó utcai imaházukat 1983 és 85 között építették vályogból”.

Egy templomépítő közösség metafizikája, fizikája, históriája

A történelmi hitelességhez tartozik: a Torockó utcai imaház nem vályogból, hanem téglából, üvegből és értékes faanyagból épült. Ahogyan a Makovecz templomnak, úgy a városperemi templomocskának is megvan a maga históriája. Nem is akármilyen. Elsőként szólni kell a templomépítés „teológiájáról” a Zsolttárok könyve szerint: „Ha az Úr nem építi a házat, hiába fáradoznak az építők” (Zsolt 127,1). A másik: minden templomnak először a szívben kell felépülnie, aztán a tervezésben formát kapnia, majd az imádkozásban és adakozásban, gyűjtésben kell folytatódnia.

A tervezésről: Salamon szívében vagy Ezsdrás korában a hazatérő zsidók szívében ott volt az égő vágyakozás a templom felépítésére. Tanúja lehettem annak, hogy a szabótelepi gyülekezet évtizedekkel ezelőtt már, a templomépítésnek éppen nem kedvező 70-80-as években merészet álmódott, imádkozott és többnyire saját adományából felépítette Torockó utcai imaházát.

Az összetartozás kultúrája kivirágzott – A város peremén is Isten szeretetének centrumában

Akkoriban, 1983-85 között a növekvő kis közösség több száz tagja, néhány lángoló hitű presbiterrel és az ébredő ifjúsággal merészet álmódott. Jelszavuk lett: A város peremén is Isten szeretetének centrumában. Lelkipásztoruként elsősorban Erdély felé kerestem az összetartozás szálait. Jeles írók, költők jártak Királyhágón túlról akkori renovált, Mártírok úti templomunkba. Előadások, biznyságtételek hangzottak el. Kányádi, Sütő András, s mások, és lelkészek Erdélyből, majd a gyülekezetből Erdélybe látogatók adták egymásnak a kilincset és a tervet. És megindult a felekezeti és nemzeti, anyanyelvi hídépítés. A testvéri összetartozás-élmények gyűjtése. Az akkori egyházi felsőbbbség és az ÁEH kerekai csikorogva fordultak rá a kis gyülekezet, a „Vörös Csepel” sok munkását és gyermekeit is ma-

gához ölelő szabótelepi közösség teveire. Többszöri próbálkozás után végre zöld utat kapott a terv. Hónapokon át messze zengett a városszéli templomépítésen a zsoldár-, és dicséret éneklés, ami még a más hiten lévők vagy hitetlenek szívéig is elért.

Igazi közösségformáló erővé vált a templomépítés. Sokakban akkor ébredt fel az emlékek sora: én is református vagyok. S jöttek a felébredtek. Önerőből, erőn felüli adakozással, személyes munkával megindult a csoda megvalósítása.

Rostocktól Vargyasig, protestáns és zsidó adományozással

A legnagyobb közösségformáló élményt az ifjúság kapta. A történelem Ura kegyelméből 1981-ben az NDK-beli Rostockba vittük el fiataljainkat repülővel. Életre szóló élmény, hittudat tágitó tapasztalásokkal. Fiatalok nemzedéki találkozása volt, nyelveken átívelő imádkozással, énekléssel az illegális ifjúsági táborban. Vendéglátónk Joachim Gauck evangélikus lelkipásztor volt, aki később Németország elnöke lett. A második, Wartburgba és Thuringiába vezető ifjúsági utunkon 1982-ben Jéna, Weimar, Eisenach lelkészeinél laktunk. Együtt zengtük az angol és német modern egyházi énekeket. És lássunk csodát! Amikor megindult a torockói építkezés, a német fiatalok lelkészeikkel önként és dalolva jöttek templomot építeni Budapestre, a város peremére. Mindegyikük ráírta filctollal nevét arra a téglára, amit a békesség falába malterolt. Harangi Mihály presbiter megépítette gyufaszálakból a megvalósítandó templom modelljét. Azzal mentünk Cseri Kálmán pasaréti testvérünk hívására Igét hirdetni és adományt gyűjteni az áldozatos nagy gyülekezetbe. A gyufatemplom jött velünk mindenhol, úrasztalára kitéve mutatta a közösség megálmodott templomocskáját. Aztán jöttek a csodák és az összetartozás nem mindennapi

élményei.

Erdélyben a vargyasi híres fadaragó Sütő család ügyes kezű tagjai faragták a csillárokat, adták az erdélyi jelszót hímezéseinkre: Áldás a bejövőnek, Békesség a kimenőnek. Amikor megállt a tudomány, mert elfogyott minden pénzünk, s a gerendás mennyezetre kellett volna a minőségi faanyag, csak imádkozni tudtunk. Kitartóan.

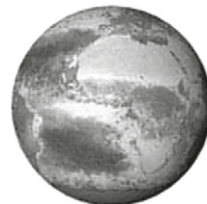
Megcsörrent a telefon: – Én a soproni erdészeti egyetemről hívom. Hallottam a nehézségeikről. E kell mondjam: zsidó vagyok, szüleim elvesztek Auschwitzban. Én maradtam meg a családból, református lelkészcsalád nevelt fel. Nem tudtam meghálálni nekik. Mennyi minőségi fenyőfa kell? – És lett, még a szállítást is ő állta – hálából. De jöttek református adományok Svájcban, Németországból, Kanadából.

Makovecz temploma mögött egy egész hívó sereg áll

Nem csak a láthatók, ma élők, hanem az évtizedekkel előtünk jártak. Akik imádkoztak újabb templomért. Bagdy István, Siklós József tiszteletesek, és Urunk megváltott népe a város peremén és ma Börzsönyi tiszteletessel. Telitalálatos az elnevezés: Összetartozás temploma. Kifejezi, hogy a megmaradás, jövő, igaz álmok teljesülése ott van, ahol boldogan és élő módon tartozik össze, aminek kell: az égi és a földi dimenzió, Istenünk karja és emberi kezeink. Jövő és élet ott van, ahol a testvérek hittel összekapaszkodnak, határtalanul. Református a reformátussal, keresztyén a keresztyénnel. Magyar a magyarral. Krisztus népe, a láthatatlan egyház népe velünk, és Isten választott népe, bárhol is éljen a világon. Nekem – s bizonyára sokaknak – erről a határtalan és időök fölötti összeölekezésről, a hit egyetemességéről prédikál a gyönyörű Makovecz templom.

(Dr. Békefy Lajos Ph.D. volt szabótelepi lelkipásztor
/Felvidék.ma, Kép: parokia.hu)

VILÁGOLDAL

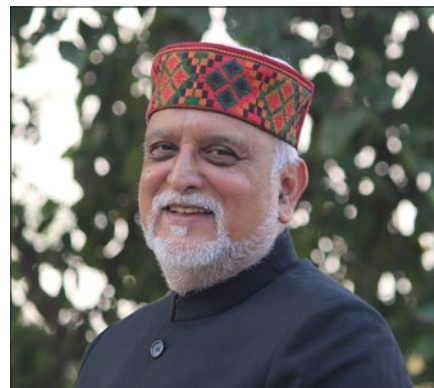
Hitről hívóknak

A KERESZTYÉN NYUGAT FELSZÁMOLJA ÖNMAGÁT, HA NEM KERESI AZ IGAZSÁGOT

Októberi modern reformátori arcél

Igen, India. Igen, a protestáns Vishal Mangalvadi, aki élete kockáztatásával is írja könyveit Európa nagyságáról és fenyegető hanyatlásáról, s a keresztyénség jövőjéről. És az Igazságról, amit megismert, vall, s ami soha nem hanyatlik le. Jézus a kultúrák, hatalmak, politikák rapid változásai között az egyetlen megmaradó és egyetemesen érvényes Igazság. Októberi portré néhány gondolatvonással a nagy indus protestáns bölcselőről.

Írta: Dr. Békefy Lajos

Ex oriente lux ma is

Keletről jön a világosság - ez a régi bölcsesség tér vissza és igazolódik VISHAL MANGALVADI tanításában és szemléletében. Leleplező fény, átvilá-

gító erő ez Európáról és Nyugatról. Az 1949-ben született indus filozófus, protestáns lelkész, társadalomreformer több mint 40 országban tartott előadást a keresztyénségről, befolyásáról a

társadalmak történetére és a jövőre. 2013 novembere óta az alkalmazott teológia professzora a Sam Higginbottom Intézet Teológiai Fakultásán. Filozófiát Indiában, majd Svájcban tanult.

1976-ban feleségével, Ruth-tal keresztyén közösséget alapított az indiai szegény parasztok közötti szolgálatra. Tenagerként kezdett el küzdeni önmagával, hazudozásaival, lopásra hajló természetével. Egy napon arra kérte az Úr Jézus Krisztust, szabadítsa meg őt bűneitől. „Senki sem képes megismerni az igazságot, amíg az Igazsággal nem találkozik, s Ő ki nem jelenti magát nekünk” - írta. Tucatnyi fajsúlyos könyv szerzőjeként az Igazságot, Jézus Krisztust kéri számon Nyugaton. Többször találkoztam vele, legutóbb Nürnbergben személyesen is. Egyéniségének derűje, harcedzett lelkisége mély benyomást tett rám. Bennem élnek szavai.

A Biblia Isten kommunikációja a bűnös emberért

A fiatal Vishal friss szemmel, elfogulatlan szívvel és egy másfajta kultúrkör fogékonyságával kezdte olvasni a Bibliát. Hamar felismerte: a Biblia Isten kommunikációja a bűnös emberrel. Az emberért. Tanulmányozta a hindu guruk tanításait, a buddhista bölcséletet és a Koránt. Első kézből szerzett tapasztalatokat az elnyomott, szegény, paraszti Indiáról. A hindu és a buddhista bölcsélet által felébresztett, de ki nem elégített hatalmas igazságvágy és kulturális szomjúság ébredt benne. Így talált rá az IGAZSÁGRA, Jézus Krisztusra. Róla, élete leghatalmasabb felfedezéséről az USA-ban sokszor szolt tv-sorozatokban, Svájcban évente többször nagy találkozók előadója, Afrikát többször keresztülszelte Bibliával a kezében és ajkán.

Mi az igazság? Ki az Igazság?

Ezt a kérdést pár ezer éve filozófusok, vallásalapítók is feltették. Jézusnak a hatalom embere, Pilátus (Ján 18,38), aki nagyon vágyott az igazságra. Jézus világossá tette: „*Én vagyok az igazság*” (Ján 14,6). Nem filozófiai, elméleti igazság, hanem a megélt, valódi Igazság, ezért az élet és az út. A létezés Igazsága. A másképpen létezés Igazsága. A másik út Igazsága. Nem csak a kérdésig jutott el, hanem a legmélyebb mélységekbe alászállott isteni kijelentés útján jutott fel a csúcsra. A Biblia útján - parabola úton. Önmaga és a világ napi szintjéről leszállt a mélységbe Jézus után. Jézus onnan emelte fel őt személyes és személyessé vált Igazságként. Boldogítóként, életet betöltőn.

Elveszhet, de Krisztusban visszakapható minden

A demokrácia a bölcs protestáns indus szerint arról szól, hogy értelmünket használva értelmes vitákat folytassunk egymással és bizonyítékokat keressünk erre: *mi a jó, a helyes és az igaz*. Ha valaki olyat fogalmaz meg, ami nem igaz, nem jó, nem helyes, akkor sem dől össze a világ, ez a vita természetes velejárója. Nem az elítélésről, megbélyegzésről szól a szabadság, a vita, hanem egymás meggyőzéséről érvekkkel. Nem agresszív fenyegetéssel, ellenlépésekkel, jogi és hatalmi válaszlépésekkel. „*Ha vége van a szabad vita korszakának, akkor azok, akik hatalmon vannak, ők fogják majd hatalmi eszközökkel megmondani, mi az igazság. S ez minden demokráciának a vége*”. Mangalvadi szerint Jézus első sorban az igazságról, az Isten szerint élet földi élhetőségéről akart tudni, azt példázta életével, megváltói működésével. Ezért az igazság keresése a legeredetibb keresztyén tulajdonság. A keresztyén lét sine qua nonja. Létesítő oka és célja.

Reformálni márpedig mindig szükséges

Egyik nürnbergi előadásában Mangalvadi a posztmodern keresztyénség önrontó tanait Friedrich Nietzsche filozofálására vezette vissza: „Európa és a Nyugat akkor omlik össze, ha a legkeresztyénibb vonást arcultán, az igazság keresését elveszíti. Pogánynyá lesz Európa, ha a mítoszokat fontosabbnak tartja az igazságnál”. Az éles szemű kultúrakritikus lelkész szerint *Nyugat nagy kérdés előtt áll: vagy viszatér keresztyén gyökereihez, vagy a pogány hagyományok modern, elvtelen és elsilányító keveréke fogja elborítani. A keresztyénség a reformáció visszahívásának fázisába érkezett. „A reformáció, a megújulás az egyes emberekben kezdődött el, s kezdődik ma is. Azokban, akik valamit megértettek az Igazságból, a nagybetűsből, Jézusból, s aztán követik, s ki is állnak mellette*”. A nyugati keresztyénségről felismert diagnózist és a Biblia terápiás jelentőségét Nyugat múltbeli és jövőbeli fejlődése szempontjából részletesen megírta könyveiben. Sokrétűen szólatatja meg a reformáció egyik központi igazságát: sola Scriptura, egyedül a Szentírás vezet el az IGAZSÁHOZ. Ha ez a központi tengelyigazság megvan, és ahol ezt elfogadják, követik, akkor a

Biblia, és a Biblia élő Ura valóban a fejlődés szellemi energiaközpontjává lesz újra. Biblia nélkül azonban csak üres beszéd, szócséplés az emberi jogokról, technológiai haladásról, zenéről, építészetéről, demokráciáról szólni. Igaz változatlanul: Ex oriente lux! A bölcs indus tovább kérdez: *Valóban még mindig Nyugaton nyugszik le a Nap?* Száz évvel ezelőtt Heidelbergben Ernst Troeltsch írt nagyszabású, kétkötetes munkát arról, melyek a keresztyén egyházak legfontosabb társadalom- és kultúraformáló tanításai és erői. *Hívó racionalizmusa miatt a kálvinizmust tartotta a leginkább egyértelmű, menyeyei erőket, pneumatikus dinamizmust földi viszonyokra átvivő, transzmissziós felekezetnek*. Mangalvadi a lutheránizmust, és a metodizmust is ide sorolja. Egy német és egy indiai protestáns zseni - száz év eltolódással és 10 000 kilométer távolságban is ugyanarról beszél. Mert a lényeg nem vész el az idők és a földrajzi távolságok viszonylagosságban. „*Az ég és a föld elmúlik, de az én beszédeim nem múlnak el*” (Lukács 21,33).

BIBLIAOLVASÓ

vezérfonál

December

1. Sz.	Zsolt 106	Jk 4,13-17
2. Cs.	Náh 1	Jk 5,1-6
3. P.	Náh 2	Jk 5,7-12
4. Sz.	Náh 3	Jk 5,13-20
5. V.	Énekek 1	1Pt 1,1-9
6. H.	Énekek 2	1Pt 1,10-12
7. K.	Énekek 3	1Pt 1,13-21
8. Sz.	Énekek 4,1-5,1	1Pt 1,22-25
9. Cs.	Énekek 5,2-16	1Pt 2,1-12
10. P.	Énekek 6	1Pt 2,13-17
11. Sz.	Énekek 7	1Pt 2,18-25
12. V.	Énekek 8	1Pt 3,1-7
13. H.	Zof 1	1Pt 3,8-17
14. K.	Zof 2	1Pt 3,18-22
15. Sz.	Zof 3,1-8	1Pt 4,1-11
16. Cs.	Zof 3,9-20	1Pt 4,12-19
17. P.	5Móz 1,1-18	1Pt 5
18. Sz.	5Móz 1,19-46	2Pt 1,1-11
19. V.	5Móz 2,1-25	2Pt 1,12-21
20. H.	5Móz 2,26-37	2Pt 2
21. K.	5Móz 3,1-22	2Pt 3,1-7
22. Sz.	5Móz 3,23-29	2Pt 3,8-13
23. Cs.	5Móz 4,1-40	2Pt 3,14-18
24. P.	5Móz 4,41-49	Mt 1,1-17
25. Sz.	5Móz 5,1-21	Mt 1,18-25
26. V.	5Móz 5,22-33	Mt 2,1-12
27. H.	5Móz 6,1-9	Mt 2,13-15
28. K.	5Móz 6,10-19	Mt 2,16-23
29. Sz.	5Móz 6,20-25	Mt 3,1-12
30. Cs.	5Móz 7	Mt 3,13-17
31. P.	5Móz 8	Mt 4,1-11

Jeremiás elhívása

Jeremiás 1

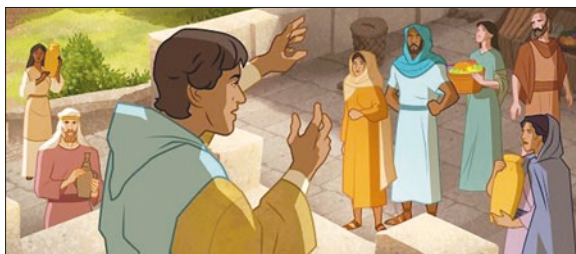
Kedves Olvasóink! Ha elkezdték olvasni a próféták könyveit az Ószövetségben, nem csak azt olvashatjátok el, milyen helyzetben élték az életüket és végezték szolgálatukat. Nem csak az Isten általuk elmondott üzenetével találkozhatunk. Sok dolgot megtudhatunk magukról a prófétákról is. Általánosságban elmondható – bár vannak kivételek –, hogy ezekből a könyvekből megtudhatjuk azt is, hogyan kapták az elhívást az Istentől. Hogyan bízta rájuk Isten az egyáltalán nem könnyű feladatot, szolgálatot.

A mostani számban Jeremiás próféta elhívásával fogunk egy kicsit foglalkozni. A könyv legelején olvashatjuk magát az elhívás történetét. Megtudhatjuk, hogy Jeremiás papi családból származott. Nem volt számára tehát idegen az Isten szolgálata. Az első versekből kiderül, hogy egyáltalán nem egyszerű helyzetben kell helytállnia, hiszen a babiloni seregek támadása már nagyon közel van, és Jeremiásnak az a feladata, hogy a nép szívét az Istenhez fordítsa, mert ez a menekülés egyetlen útja.

Az Isten igéje megszólította Jeremiást. Mielőtt világra jöttél, már megszenteltelek, népek prófétájává tettelek – mondta az Úr. Jeremiás nem értette a dolgot, és kicsit meg is ijedt. Nem érezte magában az erőt arra, hogy a prófétai szolgálatba álljon. Úgy érezte, túl fiatal a

feladathoz, nem fog tudni megfelelő időben, megfelelő módon szólni. Ekkor az Isten elég erőiesen szólt rá. Ne mondd, hogy fiatal vagy, hanem menj, ahová csak küldelek, és hirdesd, amit csak parancsolok!

Ezzel a mondattal pedig a próféta szolgálatának a lényegére mutat rá az Isten, és egyben a keresztyén élet lényegére is. Azt mondja ugyanis, hogy Jeremiásnak nem azon kell törnie a fejét, hogy mikor hova menjen, és mikor mit mondjon.

Ezt majd az Isten világossá teszi számára. Neki egy dolga van, figyeljen és hallgasson az Istenre, kövesse utasításait, tegye meg, amit mond az Úr. Ne arra figyeljen, mit akarnak az emberek, mit várnak el tőle az emberek, hanem arra, mit vár el tőle az Isten. Ő vele lesz, erőt ad, megóvjá, ha neki engedelmeskedik. Megerősített várossá tesznek ma téged, vasoszloppá és ércfallá – mondja az Úr. Jeremiás pedig ilyen megerősített város lett, vasoszlop, ércfal. Olyan erővel hirdette az Úr igéjét, hogy az ellenfelei nem igazán tudtak vele mit kezdeni. Ebben pedig példaként áll

Jeremiás és a többi próféta az őket követő emberek számára.

Például Péter számára, akivel szintén nem tudott mit kezdeni a Nagytanács, amikor ott állt előttük, és megtiltották az evangélium hirdetését. Ekkor Péter azt mondta, hogy az Istennek kell inkább engedni, mint az embernek. Az Isten pedig megszabadította őt a kezükből, és hirdethette tovább az evangéliumot.

De mindenképpen ide kell állítanunk a reformátorokat, akik egyházi és világi hatalommal is felvették a küzdelmet. Akik szintén nem törődtek mással, csak azzal, hogy Isten igazságát hirdessék azzal a hazugsággal szemben, amit az akkori egyház hirdetett. Luther ott állt a birodalmi gyűlés előtt, és nem volt hajlandó visszavonni tanait. Itt állok, mást nem tehetek. Az Isten pedig őket is megerősített várossá, vasoszloppá, ércfallá tette a világban.

Végül pedig nagyon fontos, hogy mi magunk is tanuljunk a prófétáktól, apostoloktól, reformátoroktól, hittvalló őseinktől, és mi magunk is egyedül az Isten igéjének engedelmeskedjünk, ne pedig a világ csábításának és elvárásának megfelelően éljünk. Ha ezt tesszük, akkor Isten ott áll majd mellettünk, és mindenre lesz erők a Krisztusban, aki megerősít minket. Legyen így.

Imádság: Kegyelmes Isten! Köszönjük, hogy vannak olyan példák előttünk, akik Rád tekintve végezték szolgálatukat, és nem az emberek véleményével törődtek. Add, hogy követni tudjuk példájukat, és mi magunk is az evangélium szolgálatában állhassunk egész életünkben. Ámen.

Aranymondás: „Mindenre van erőm Krisztusban, aki megerősít engem.” Filippi 4:13

Kraus Viktor

MEGVALÓSULT
A MAGYAR KORMÁNY
TÁMOGATÁSÁVAL

A Református újság színesben történő megjelenését a Szlovákiai Református Keresztyén Egyház Kulturális és Közművelődési Központjának közreműködésével Magyarország Kormánya támogatta. Azonosítószám: BGA/123/4/2021

Református Újság

Gyülekezeti tájékoztató

Kiadja a Lónyay Gábor Polgári Társulás • Cím: Dereglyő 216, 076 74 Dereglyő, IČO/reg.szám: 31256732 • Nyilvántartási szám: EV 5612/18, ISSN: 2585-8491
Megjelenik havonta. Kereskedelmi forgalomba nem hozható. • Terjeszti a Dereglyő-i Református Keresztyén Gyülekezet

Szerkesztőség: főszerkesztő: Csoma László, szerkesztők: Csoma Annamária, Györky Szilvia, Kraus Viktor, kárpát-medencei tudósítók: Fábián Tibor, Szenn Péter
Szerkesztőség címe: 076 74 Drahňov-Dereglyő 216, Tel.: 056/63 953 96, Mobil: 0908 035 094, E-mail: ladislavcsoma@gmail.com vagy csomalaszlo@centrum.sk

Nyomda: Marián Györky - MS PRINT